

N:o 144.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen om anslag till uppförande af ny kapellbyggnad i Sjougdnäsets kapellag inom Frostvikens församling; gifven Stockholms slott den 22 mars 1907.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

att, under medgifvande såvidt angår kronan tillhörig andel i Sjougdnäsets bys oskiftade mark att erforderlig byggnadsplats för ändamålet utan ersättning upplåtes, samt under villkor att motsvarande upplåtelse sker beträffande den del af den oskiftade marken, som tillhör annan än kronan, till uppförande å angifven plats i Sjougdnäsets kapellag inom Frostvikens församling af ett nytt kapell, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet omnämnda, genom öfverintendentsämbetets försorg upprättade ritningar, på extra stat för år 1908 anvisa ett anslag af 15,500 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Hugo Hammarskjöld.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 22 mars 1907.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
 Statsråden: TINGSTEN,
 ALBERT PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 DYRSSEN,
 HAMMARSKJÖLD,
 ROOS,
 JUHLIN,
 SWARTZ.

Om anslag till
 uppförande
 af ny kapell-
 byggnad i
 Sjougdnäset
 inom Frost-
 vikens församling.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anförde föredragande departementschefen, statsrådet Hammarskjöld:

»Med underdånig skrifvelse den 24 maj 1905 har domkapitlet i Härnösand till Kungl. Maj:ts pröfning öfverlämnat — jämte yttranden af vederbörande kontraktsprost och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län äfvensom åtskilliga andra handlingar — en af vice pastorn i Frostvikens församling A. Arvidsson på uppdrag af församlingen gjord ansökning om anslag af 10,911 kronor 25 öre till uppförande enligt bifogade ritningar och kostnadsförslag af en ny kapellbyggnad i det inom församlingen belägna Sjougdnäsets kapellag.

Af de vid domkapitlets skrifvelse fogade handlingar inhämtas hufvudsakligen följande.

Till stöd för sin nyssnämnda underdåniga framställning har Arvidsson anført, bland annat, hurusom, enär kapellbyggnaden i Sjougdnäsets kapelllag — omfattande byarna Sjougdnäset, Norrsjön, Trångmon, Daima, Härbergsdalen, Blomhöjden och Jougdaberg med en folkmängd af 219 personer — vore till den grad bristfällig, att densamma icke längre kunde användas till gudstjänstlokal eller genom reparation iståndsättas, och befolkningen till följd af de särdeles svåra terrängförhållandena vore nästan afstängd från den på 4 à 8 mils afstånd belägna hufvudkyrkan i Frostviken, behovet af ett nytt kapell vore oafvisligt, men att kapellagets invånare, bland hvilka finnes endast en själfägande bonde, befunne sig i så fattiga omständigheter, att någon möjlighet ej förefunnnes för dem att själfva bekosta en ny kapellbyggnad.

Arvidsson har sedermera, på anmodan af domkapitlet, uti särskilda skrivelser upplyst, att den nya kapellbyggnaden, som skulle medföra gagn förutom för den fasta befolkningen jämväl för omkring 50 lappar, vore föreslagen att uppföras å samma plats som den gamla, men att byggnadstomten ej ägdes af kapellet utan tillhörde Sjougdnäsets oskiftade by om $\frac{5}{24}$ mantal, däraf $\frac{35}{192}$ mantal inköpts af kronan för renbetesfjällens utvidgning och $\frac{5}{192}$ mantal ägdes af hemmansägaren Anders Persson i Inviken.

Bemålde Persson har uti en den 22 maj 1905 till domkapitlet inkommen skrift förklaradt, att, försåvidt det på honom berodde, kostnadsfri byggnadsplats inom Sjougdnäsets by medgäfves för ny kapellbyggnad.

Kontraktsprosten J. Genberg har tillstyrkt bifall till den af Arvidsson gjorda underdåniga framställningen.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län har uti sitt till domkapitlet i ärendet afgifna utlåtande, dagteckadt den 3 april 1905, efter att hafva i ämnet hört, bland andra, vederbörande lappfogde och öfverjägmästare, såsom eget yttrande uttalat bland annat, att den ifrågasvarande kapellbyggnaden syntes vara af behovet påkallad, men på grund af befolkningens fattigdom efter allt att döma icke torde kunna komma till stånd, därest icke från det allmännas sida lämnades erforderliga medel, samt att det anslag, som för uppförande af kapellbyggnaden kunde ifrågakomma, med hänsyn till den lapska befolkningens behof af kapellet till någon del borde utgå af anslaget till lappmarks ecklesiastikverk, samt med hänsyn därtill att de för renbetesfjällens utvidgning inköpta hemmanen tillhörde kapellet äfven till någon del af jämtländska renbetesfjällens skogsförsäljningsmedel eller jämtländska lappväsendets fond.

Domkapitlet har i sin underdåniga skrifvelse till en början erinrat,

hurusom kronofogden H. F. Cederberg och tillförordnade lappfogden A. Frändén på sin tid hos domkapitlet gjort framställning om beredande af bättre kyrklig församlingsvård åt befolkningen i de mellan Ströms och Frostvikens kyrkor belägna byar, därvid sökandena föreslagit, bland annat, att en pastorats- eller kontraktsadjunktur måtte inrättas för omnämnda trakt, samt att Sjougdnäsets kapell, som befunne sig i förfallet skick, måtte ombyggas på bekostnad af lappmarks ecklesiatikverk. Sedan domkapitlet med anledning häraf i underdånig skrifvelse den 22 oktober 1902 hemställt, det täcktes Kungl. Maj:t i nåder förordna, att för vissa delar af Ströms och Alanäs församlingar samt byn Sjulsåsen och Sjougdnäsets kapellag inom Frostvikens församling måtte anställas en extra ordinarie prästman med 2,500 kronor i årlig aflöning att utgå af allmänna medel, blef denna hemställan af Kungl. Maj:t den 5 februari 1904 bifallen. Med afseende å frågan om uppförande af nytt kapell i Sjougdnäset hade domkapitlet däremot ansett sig på grund af bristande utredning icke kunna för det dåvarande upptaga densamma, utan remitterat ärendet till pastorsämbetet i Frostviken för vinnande af erforderlig utredning och upprättande af kostnadsförslag.

Härefter har domkapitlet, med vitsordande af behovet utaf ny gudstjänstlokal och befolkningens oförmåga att lämna bidrag till densammas uppförande, anført, att, sedan en extra ordinarie prästman i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts nyssnämnda nådiga beslut blifvit anställd med uppgift att verka äfven inom kapellaget från och med den 1 maj 1904, en nödvändig förutsättning för en framgångsrik verksamhet från bemälda prästmans sida vore, att tillfredsställande gudstjänstlokal stode honom till buds på de ställen, dit hans verksamhet blifvit förlagd. Beträffande kostnadsförslaget, hvilket hvilade på den förutsättningen att det för kapellbyggnaden erforderliga virket skulle erhållas kostnadsfritt å rot, hade Kungsgården-Mariebergs aktiebolag, som, enligt hvad öfverjägmästaren i orten meddelat, vore ägare till afverkningsrätten å den del af Sjougdnäsets område, som tillhörde kronan, uti en till domkapitlet öfverlämnad skrift utfäst sig att kostnadsfritt tillhandahålla ifrågavarande virke.

På grund af hvad i ärendet förekommit har domkapitlet förenat sig i den af Arvidsson gjorda hemställan.

På grund af nådig remiss afgaf öfverintendentsämbetet den 27 mars 1906 underdånigt utlåtande i ämnet, därvid ämbetet anförde, att som ämbetet vid granskning af de uppgjorda ritningarna funnit desamma behäftade med åtskilliga närmare angifna oegentligheter, hvilka icke lämpligen kunnat ändras utan en fullständig omarbetning af ritningarna, äm-

betet låtit upprätta ett helt nytt ritningsförslag. Beträffande det ursprungliga kostnadsförslaget hade ämbetet på angifna grunder funnit, att nämnda förslag, behörigen kompletteradt, borde erhålla en slutsumma å 16,123 kronor 75 öre, däri inberäknadt 2,000 kronor för administration, ritningar och oförutsedda utgifter m. m., hvaremot, om kapellet uppfördes enligt de på ämbetets föranstaltande uppgjorda ritningar, kostnaderna för byggnadsföretaget — på sätt framginge af ett från byggmästaren F. J. Svensson i Gäddede, som anmodats tillhandagå ämbetet med vissa upplysningar rörande ifrågavarande kapellbyggnad, inkommet, handlingarna vidfogadt och af anbud åtföljdt kostnadsförslag — skulle belöpa sig till 13,490 kronor, till hvilken summa äfvenledes borde läggas ett belopp af 2,000 kronor för administration, ritningar och oförutsedda utgifter m. m. Omkostnaderna i förevarande fall komme då att uppgå till cirka 15,500 kronor och alltså till lägre belopp än som torde blifva erforderligt för ortförslagets bringande till verkställighet.

Kammarkollegium och statskontoret afgåfvo den 15 februari 1907 infordradt gemensamt underdånigt utlåtande och anförde däri följande.

För den händelse Kungl. Maj:t skulle anse behovet af en ny kapellbyggnad i Sjougnäsens kapellag vara till fullo ådagalagdt, torde, efter hvad handlingarna utvisade, ingen annan utväg förefinnas för byggnadsarbetets genomförande, än att staten lämnade härför erforderliga kontanta medel. Frostvikens församlings ekonomiska ställning vore nämligen, såsom af såväl Kungl. Maj:ts befallningshafvande som domkapitlet vitsordats, så svag, att det svårligen kunde ifrågasättas, att församlingen skulle lämna ens bidrag till kostnadernas bestridande. Till belysning af detta förhållande ville ämbetsverken anföras, att enligt statistiska centralbyråns berättelse angående kommunernas fattigvård och finanser för år 1903 — det sista år, för hvilket fullständiga uppgifter kunnat erhållas — utgjorde det inom Frostvikens församling — som vid nämnda års slut hade en folkmängd af 2,300 personer — påförda fyrktalet för i mantal satt jord 2,444, för jordbruksfastighet utan mantal 218, för annan fastighet 31 och för öfriga beskattningsföremål 3,088 med en utdebitering per fyrk för i mantal satt jord af kronor 2: 77 — eller det högsta beloppet inom länet — för jordbruksfastighet utan mantal och annan fastighet kronor 1: 93 och för öfriga beskattningsföremål kronor 1: 80.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande hade på anförda skäl föreslagit, att det ifrågasatta statsanslaget skulle utgå till en del från anslaget till lappmarks ecklesiastikverk och till en del af jämtländska renbetesfjällens skogsförsäljningsmedel eller jämtländska lappväsendets fond. Hvad sistnämnda

fond anginge, torde densamma med hänsyn såväl till sättet för dess tillkomst som till de af Kungl. Maj:t hittills lämnade föreskrifter angående dess användande icke kunna för ändamålet anlitas. Ej heller syntes lämpligt, att förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk betungades med en så pass betydlig utgift, så mycket mindre som det i riksstat uppförda anslagsbeloppet vanligen måst öfverskridas redan för täckande af de utgifter, som egentligen borde från detsamma gäldas, och äfven efter den af Kungl. Maj:t och Riksdagen år 1906 beslutade höjning till 100,000 kronor efter all sannolikhet komme att i sin helhet tagas i anspråk. För erhållande af nödiga medel till kapellbyggnaden torde då endast två utvägar återstå, nämligen antingen att Kungl. Maj:t föresloge Riksdagen att bevilja det erforderliga beloppet, eller att detta anvisades till utgående från jämtländska renbetesfjällens skogsfond. Någon uppdelning af kostnaden syntes i saknad af lämplig fördelningsgrund icke böra ifrågakomma. Då något hinder för att bestrida kostnaden af jämtländska renbetesfjällens skogsfondsmedel icke torde förefinnas, torde den förstnämnda utvägen icke behöfva anlitas. Såsom skäl för att det erforderliga anslaget borde utgå från denna fond ville ämbetsverken åberopa särskildt det förhållandet, att de byområden, som, efter hvad i handlingarna upplysts, tillhoppa utgjorde kapellet, till största delen dels blifvit, jämlikt nådiga brefven den 22 juni och den 9 november 1888 samt den 22 februari 1889, inköpta för utvidgning af renbetesfjällen, dels skulle, jämlikt nådiga brefvet den 6 juli 1892, för samma ändamål förvärfvas, så snart sådant vore för lapparnas behof oundgängligen nödigt, hvadan således kapellbyggnaden komme att förläggas till en trakt, hufvudsakligen afsedd att användas till lapparnas förmån.

Slutligen har domänstyrelsen uti infordradt underdånigt utlåtande den 9 mars 1907 anført, hurusom vederbörande öfverjägmästare uti handlingarna bilagdt yttrande af den 18 juni 1904 upplyst, att kronan då ännu ej haft någon skogsafkastning från de ifrågavarande för renbetesfjällens utvidgning med jämtländska renbetesfjällens skogsförsäljningsmedel inköpta hemman i Frostviken, å hvilka hemman afverkningsrätt till alla träd, som hölle nio verktrum på sju alnar från roten, vore upplåten på 50 år från den 3 augusti 1874, hvilken afverkningsrätt nu innehades af Kungsgården-Mariebergs aktiebolag. För den händelse Kungl. Maj:t skulle anse behofvet af en ny kapellbyggnad i Sjougnäsets kapellag vara till fullo ådagalagdt, ville domänstyrelsen därför i underdånighet tillstyrka den af kammarkollegium och statskontoret alternativt omnämnda utväg, nämligen att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att bevilja det för ändamålet

beräknade beloppet, med villkor att fri tomt för kapellbyggnaden först anskaffades.

Jag anser för min del angeläget, att åt invånarna i Sjougnäsens kapellag, hvilka genom långa afstånd och svåra terrängförhållanden äro så godt som afstängda från kyrkan i Frostviken, beredes tillgång till egen gudstjänstlokal, och behovet häraf framstår så mycket tydligare, som Kungl. Maj:t genom det af domkapitlet i Härnösand åberopade nådiga brefvet den 5 februari 1904 samt nådigt bref den 16 november 1906, hvardera gången för en tid af tre år, anslagit medel till en e. o. prästman med, bland annat, Sjougnäsens kapellag såsom verksamhetsområde.

Då af den i ärendet förebragta utredning framgår, att det nuvarande kapellet befinner sig i så förfallet skick, att det icke kan genom reparation iståndsättas, samt att kapellagets invånare till följd af synnerligen dryga skattebördor ej kunna bidraga till uppbyggande af nytt kapell, synes mig staten böra träda hjälpare emellan och genom tillskjutande af erforderliga kontanta medel möjliggöra det nya kapellets uppförande.

Det af församlingen ifrågasatta belopp är enligt öfverintendentsämbetets uttalande otillräckligt för genomförande af det vid ansökningen fogade ritningsförslaget. Då det genom ämbetets försorg nyupprättade förslaget kommer att draga minsta kostnaden och dessutom synes mig jämväl i öfriga afseenden lämpligare, anser jag mig böra till antagande förorda detta senare förslag.

Lika med kammarkollegium och statskontoret anser jag, att för kapellbyggnaden erforderliga medel ej böra utgå från förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk eller jämtländska lappväsendets fond, men då det torde vara mindre lämpligt, att jämtländska renbetsfjällens skogsfond tages i anspråk till ett för fonden så främmande ändamål som det nu ifrågavarande, kan jag ej ansluta mig till de båda ämbetsverkens åsikt, att sistnämnda fond bör i detta fall anlitas.

Anslag torde i stället böra äskas af Riksdagen, och då kapellet är ämnadt att uppföras å Sjougnäsens bys oskiftade mark, anser jag, att vid anslaget bör fästas villkor, att kronans meddelägare i nämnda by för sin del kostnadsfritt upplåta erforderlig byggnadsplats, mot hvars upplåtande utan ersättning, såvidt angår kronans del, hinder ej torde förefinnas.

Jag får därför i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, under medgifvande såvidt angår kronan tillhörig andel i Sjougd-

näsets bys oskiftade mark att erforderlig byggnadsplats för ändamålet utan ersättning upplåtes, samt under villkor att motsvarande upplåtelse sker beträffande den del af den oskiftade marken, som tillhör annan än kronan, till uppförande å angifven plats i Sjougdnäsets kapellag inom Frostvikens församling af ett nytt kapell i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förenämnda genom öfverintendentensämbetets försorg upprättade ritningar på extra stat för år 1908 anvisa ett anslag af 15,500 kronor.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder gilla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
A. I. Lindhagen.